

Interjú dr. Fekete Istvánval, az ND Nonprofit Zrt. jogi vezetőjével

20 évre vagyunk társak, mint egy házasságban

A trafikok működését meghatározó jogszabályi környezetről folyamatosan olvashattak lapunk hasábjain. Interjúnkban – habár ezt a témát is érintjük – leginkább arról beszélgetünk dr. Fekete Istvánval, az ND Nonprofit Zrt. jogi vezetőjével, hogyan teljesítettek a Nemzeti Dohányboltok 2015-ben, hogyan látja a hazai dohánytermékpiacot 2015-ben az ND Nonprofit Zrt.



◆ **Hogyan értékeli az ND Nonprofit Zrt. a 2015-ös évet?**

2015-től egy nyugodtabb évet vártunk, hiszen azt gondoltuk, hogy már beállt a rendszer, azonban ahogy eddig minden évünk, a tavalyi sem volt az ágazatot érintő eseményektől mentes. A teljesség igénye nélkül elmondhatjuk, hogy 2015 elején nyílt meg a lehetősége például a közös megegyezéssel történő megszűnésnek, amellyel kapcsolatban már

az év indulásakor érkeztek kérelmek hozzánk. 2015-ben a Nemzeti Dohányboltok Koncesszió Jogosultjai részére a kötelező képzések megszervezése is a mi feladatunkká vált, ami szintén komoly felkészülést igényelt, de elmondhatjuk, hogy a Zrt. sikeresen teljesítette ezt az újabb kihívást is. A képzési kötelezettséget vállaló közel 4000 Koncesszió Jogosult számára összesen 9 helyszínen 13 alkalommal rendeztünk meg képzéseket. Az egyes képzéseken

az átlagos részvételi arány 80-90% között mozgott. A jogszabályváltozások eredményeként egységesedtek a koncesszió jogosultság öröklési szabályai, így a Koncesszió Jogosult egyéni vállalkozó halálakor az öröklési kérdést sikerült megfelelően kezelni. Szintén a tavalyi jogszabályváltozás eredménye, hogy az e-cigarettával bővült 2016. május 20-tól a Nemzeti Dohányboltokban kapható termékek köre. Végül, de nem utolsósorban a legfontosabb változás az integrált dohánytermék-kiskereskedelmi ellátási rendszer indulása volt 2015-ben. Az látható, hogy az új dohánytermék-kiskereskedelmi rendszer 2013-as indulása óta számos változás történt annak finomhangolása érdekében, mely minden évben újabb feladatokat ró ránk és a Koncesszió Jogosultakra egyaránt, hiszen ez közös munka egy közös cél megvalósítása érdekében. 20 évre lettünk társak, mint egy házasságban, ha nem működünk együtt, nem vesszük komolyan egymás problémáit és nem igyekszünk ezeken közösen segíteni, nem fogunk tudni együttműködni, valamint a rendszer sem tud megfelelően működni.

♦ **Az előbb említett változások nagy része a dohányboltoktól érkező észrevételek, javaslatok alapján született meg, ha jól tudom.**

Ez így van. Számtalan alkalommal kapunk jelzéseket, amelyeket szondázunk, hogy milyen gyakorisággal merülnek fel. 6000 fős univerzumban kell gondolkoznunk, ha a hazai dohánytermék-kiskereskedelmi rendszert vizsgáljuk. Természetesen ekkora létszámnál roppant nehéz olyan szabályokat hozni, ami mindenkinek megfelelő, de a jogalkotói célok teljesülését szem előtt tartva törekedni kell erre. Ilyen visszajelzések alapján bővült a termékkör, jött létre a közös megegyezés és változott az öröklés, valamint a kiadható koncessziós jogosultságok megállapításának szabályai. Nagyon fontosnak tartottuk, hogy az első két évben a Koncesszió Jogosultaknak tartott oktatás során jöjjön létre személyes találkozás, interakció. Szerettük volna, ha a dohányboltosok látják, kik azok a kollégák, akik értük dolgoznak. Minden új rendszer kezdetben steril, amely a gyakorlati működése során hozza felszínre a gyermekbetegségeit. Így történt ez a dohánytermék-kiskereskedelmi rendszerrel is. Ennek folyamánként került sor az eddigi finomhangolásra, amely egy véget nem érő folyamat, hiszen a jogalkotónak követnie kell az új élethelyzetekből adódó változásokat.

♦ **Ha jól gondolom, ez a tisztulási folyamat jelenleg is zajlik. Milyen most az országban az ellátottság?**

Áprilisban volt egy fontos szakmai rendezvény, amelyet a Magyar Dohány Kiskereskedők Egyesülete szervezett (erről szóló beszámolóink 2015/04. lapszámunkban volt olvasható – a szerk.), ott olyan számokat ismertettünk a résztvevőkkel, amelyek valóban a szakma teljesítményéről, eredményeiről, valamint a rendszer működéséről szóltak. Ahogy ott is elhangzott, az eddigi 6 pályázati körben benyújtott 22493 pályázat elbírálását követően jelenleg 5600 körüli élő szerződésünk van és 450 körüli a kijelöléssel működő üzletek száma, amely az ország 3177 települése és a teljes lakosság szám tekintetében 98-99 százalékos lefedettséget biztosít az ellátásban.

A rendszer indulása óta 600 körüli szerződésmegszűnés történt, amelyek nagy része a Koncesszió Jogosult és a Koncessziót Gyakorló részéről együttesen megtett felmondás volt. 2015 elejétől a közös megegyezéssel történő szerződésbontás lett a leggyakoribb megszűnési forma. Az eddigi közös megegyezéssel történő szerződésmegszűnésekből az a gyakorlat szűrhető le, hogy a Koncesszióba Adó ragaszkodik ahhoz, hogy a szerződés megszűnése ne érintse hátrányosan az ellátás biztonságát. Így ahol a megszűnés révén nem maradna élő koncessziós szerződés, illetve a kérelmezőnek bármilyen tartozása áll fenn a Koncesszióba Adóval szemben, nem járul hozzá a megszűnéshez a Koncesszióba Adó. Hiszen ne felejtjük el, itt közös megegyezéssel történő megszűnésről van szó, amely a felek közös akaratán alapul.

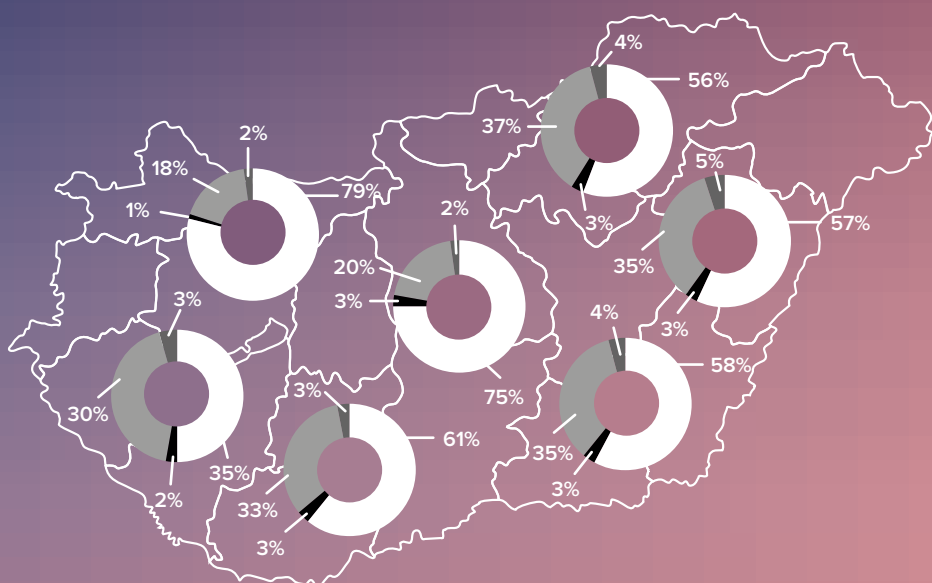
Azok a dohányboltosok, akik az első két évben felelősen gazdálkodtak és fejlesztették a vállalkozásukat, odafigyeltek a vevői igényekre, azok most sikeresek.”

A lemorzsolódás valóban a rendszer tisztulását segíti. Úgy gondolom, számos pozitív példát találhatunk a piacon: látható, hogy azok a dohányboltosok, akik az első két évben felelősen gazdálkodtak és fejlesztették a vállalkozásukat, odafigyeltek a vevői igényekre, most sikeresek.

♦ **Említette az adatszolgáltatás fontosságát. Milyen tapasztalatai vannak a Zrt.-nek a trafikok adatszolgáltatási gyakorlatáról? Vannak-e még hiányosságok?**

2013 nyarán jelent meg a dohányboltok adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 244/2013. (VI. 30.) kormányrendelet. Ahhoz, hogy ez a rendszer el tudjon indulni, minősíteniünk kellett az adatszolgáltató rendszereket és nagyon fontos volt, hogy a dohányboltosok is átálljanak egy másfajta szemléletre. Az időszak nagyon éles váltás volt, hiszen ekkor indult az online kasszarendszer is, és innentől teljesen adminisztrálttá és átláthatóvá vált a forgalom. Az adatszolgáltatás lassan indult be, fél évre volt nagyjából szükség a teljes átálláshoz. 2014 januárjától azonban már értékelhetően, majdnem 100 százalékosan jöttek az adatok. A kollégáink feladata onnantól kezdve az adathibák tisztítása volt, hogy folyamatosan olyan pontos adatokat tudjunk átadni az érintetteknek, amelyet értékelhető módon lehet a továbbiakban használni. A beérkező nyers adatokat a NAV is megkapja. A rendszer működéséről beszédes adat, hogy a naponta feldolgozott adatmennyisége 3-6 millió közé tehető.

Dohánytermék-kategóriák értékesítésének megoszlása régiónként érték alapján 2015-ben



Dohánytermék-értékesítő helyek lefedettsége régiónként

Települések száma	3177
Ellátott települések	2628
Ellátatlan települések	549
Átlagos népsűrűség fő/km ²	107
Ellátatlan települések népsűrűsége fő/km ²	26
Ellátatlan települések átl. népessége (fő)	273

- Cigaretta (eHUF)
- Szivar, szivarka (eHUF)
- Vágott-, pipa-, vízipipa-, egyéb dohány (eHUF)
- Egyéb (cigarettapapír, -hüvely, -filter)(eHUF)



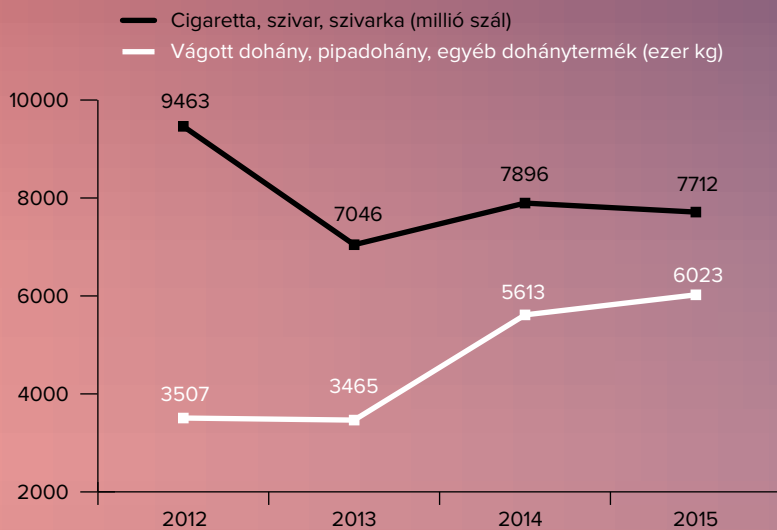
Ellátott-ellátatlan területek



A regisztrációköteles termékek eladott mennyiségének és forgalmi értékének változásai

Kategória	M.e.	2014	2015	Változás
Cigaretta	Millió szál	7320	7201	-1,60%
Szivar	Millió szál	5	4	-8,10%
Szivarka	Millió szál	571	506	-11,40%
Finomra vágott fogyasztási dohány	Ezer kg	5580	5990	7,30%
Egyéb fogyasztási dohány	Ezer kg	32	32	0,40%
Dohányt tartalmazó kiegészítő	Ezer kg	0	0	39,30%
Cigaretta-hüvely	Millió db	8137	9791	20,30%
Cigaretta-papír (lap)	Millió db	227	271	19,40%
Füstszűrő	Millió db	194	249	28,10%

Érték	2014	2015	Változás
Cigaretta	369 715 240	377 616 601	2,10%
Szivar	882 257	911 699	3,30%
Szivarka	15 984 324	14 400 394	-9,90%
Finomra vágott fogyasztási dohány	134 002 226	149 955 782	11,90%
Egyéb fogyasztási dohány	1 033 879	1 084 463	4,90%
Dohányt tartalmazó kiegészítő	14 105	21 265	50,80%
Cigaretta-hüvely	12 118 698	15 270 717	26%
Cigaretta-papír (lap)	1 025 894	1 178 791	14,90%
Füstszűrő	362 525	478 881	32,10%
Összesen	535 139 148	560 918 593	4,80%

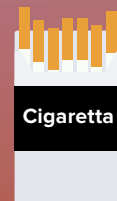


Szálas és vágott dohány termékek értékesített mennyisége*

*A 2012-2013-as adatok NAV kiskereskedelmi forgalom adatok, míg a 2014-2015 már az ND adatgyűjtőből származó összesítés eredménye

Régiónkénti forgalom szálas dohány termékekben

Eladások értéke régióként	2014			2015		
	Cigaretta (eHUF)	Cigaretta (eHUF)	változás	Szivar, szivarka (eHUF)	Szivar, szivarka (eHUF)	változás
Dél-Alföld	37 539 223	38 355 128	2,20%	2 386 877	2 175 926	-8,80%
Dél-Dunántúl	29 450 606	30 039 294	2,00%	1 518 415	1 345 473	-11,40%
Észak-Alföld	34 731 774	35 263 238	1,50%	2 433 546	2 118 625	-12,90%
Észak-Magyarország	30 900 633	31 339 267	1,40%	2 476 042	1 949 528	-21,30%
Közép-Dunántúl	38 718 518	40 167 484	3,70%	1 675 325	1 531 831	-7,60%
Közép-Magyarország	131 685 618	137 879 242	4,70%	5 102 713	4 919 270	-3,60%
Nyugat-Dunántúl	66 688 867	64 572 948	-3,20%	1 291 663	1 271 440	-1,60%
Összesen	369 715 240	377 616 601	2,10%	16 866 581	15 312 093	-9,20%



Régiónkénti forgalom vágott dohány termékek és kiegészítők



Eladások értéke régióként	2014			2015		
	Vágott, pipa-, vizipipa-, egyéb dohány (eHUF)	Vágott, pipa-, vizipipa-, egyéb dohány (eHUF)	változás	Egyéb (cigarettapapír, -hüvely, -filter) (eHUF)	Egyéb (cigarettapapír, -hüvely, -filter) (eHUF)	változás
Dél-Alföld	20 905 955	23 410 953	12%	2 107 895	2 479 312	17,60%
Dél-Dunántúl	14 785 061	16 202 428	9,60%	1 329 616	1 676 968	26,10%
Észak-Alföld	18 759 085	21 677 451	15,60%	2 311 965	2 827 646	22,30%
Észak-Magyarország	18 340 499	20 780 129	13,30%	1 842 465	2 229 641	21%
Közép-Dunántúl	16 481 804	18 293 663	11%	1 436 180	1 970 807	37,20%
Közép-Magyarország	32 851 073	36 013 253	9,60%	3 314 253	4 184 952	26,30%
Nyugat-Dunántúl	12 926 694	14 683 631	13,60%	1 164 741	1 559 063	33,90%
Összesen	135 050 210	151 061 510	11,90%	13 507 116	16 928 389	25,30%

♦ **Milyen forgalmat értek el 2015-ben a Nemzeti Dohányboltok? Milyen trendek látszanak?**

A forgalomban egyértelműen növekedés tapasztalható. Érdekes ennek elemzéséhez több statisztikát együttesen néznünk: a feketekereskedelem alakulásáról készült legutóbbi kutatás szerint a folyamat megállt, sőt valamelyest mérséklődött is. Ezt többféleképpen magyarázhatjuk, de a mi szempontunkból azért nagyon fontos, mert így több bevétel marad a dohányboltoknál, valamint ellenőrzött minőségű termékeket kapnak a fogyasztók. A dohányboltoknál ténylegesen nőtt a bevétel, ami egyrészt magyarázható azzal is, hogy a dohányboltok számának csökkenésével a jövedelem kevesebb bolt között oszlik el, illetve hogy a fogyasztók ellenőrzött forrásból kívánják beszerezni a terméket. A harmadik tendencia, hogy átrendeződött a piac, a fogyasztási dohány jelentősen előretört. A statisztikákban látszik, hogy habár a cigarettának csökkent az eladott mennyisége 2014 és 2015 között 1,6%-kal, értékben mégis nőni tudott a szegmens, ami a cigaretták áremelkedésének következménye. A fogyasztási dohány eladott mennyisége 2014 és 2015 között 7,3%-kal nőtt, és az eladott volumen hajtotta a növekedést. *(Az egyes szegmensek forgalmi adatai a 8-9. oldalon található infografikánkban részletesebben is megtekinthetők.)*

♦ **Mit mutat a területi megoszlás?**

Az adattovábbító rendszernek köszönhetően az ország egyes területeire jellemző fogyasztási szokások jól kirajzolódnak. A keleti megyékben, ahol a fogyasztók még inkább érzékenyek, a fogyasztási dohány, illetve azok a dohánytermékek fogynak jobban, amelyek alacsonyabb árszintet képviselnek. Itt látható az is, hogy a feketekereskedelem mely részekén kerül előtérbe, hiszen ott az értékesített dohányterméket kiegészítő kellékek (hüvely, papír) volumene kiugróan magas és nincs arányban az értékesített fogyasztási dohány volumennel. Szintén látszik, hogy a nyugati országrészen a trafikok nagyon szép eredményeket érnek el. A határ közelsége itt is szerepet játszik, hiszen Ausztriában jelenleg drágább a dohánytermék, mint Magyarországon, ezért sokan átjárnak hozzánk vásárolni. Ezen a területen abszolút a cigaretta a piacvezető. Budapest szintén jó fogyasztási hely, ahol minden szegmens keresett.

♦ **Említette, hogy tavaly az ND Nonprofit Zrt. feladatkörévé vált az oktatás megszervezése. Milyenek voltak a tavalyi tapasztalatok?**

Nagyon hasznosnak láttuk a személyes kapcsolaton alapuló szakmai képzés sorozatot, mert alkalmunk nyílt találkozni a dohányboltosokkal. Meglátásunk szerint hasznos dolog, ha a lényeges információkat személyesen adhatja át az ember. Próbáltuk az egyes száraznak tűnő jogi szabályokat gyakorlati szempontból érthetően elmagyarázni, és példákkal szemléltetni. Nagyon örültünk, hogy a Vámhatóság, a Fogyasztóvédelem, a Philip Morris Magyarország Kft. és a BAT Pécsi Dohánygyár Kft. is részt vett ezeken az alkalmakon, illetve üdvözlöttük az ODBE őszi becsatlakozását is, hiszen ezen előadók jelenlétükkel és a bemutatott témákkal amellet, hogy színesítették a szakmai képzést, számos hasznos informá-

cióval gazdagították a dohányboltosok ismereteit. Az idei évtől az oktatás menete változni fog. *(Erről bővebben lapunk 28-29. oldalán olvashat.)* A korábbi képzéssel kapcsolatban számos észrevételt kaptunk: sokak számára nehézkes volt megoldani, hogy adott napon vegyenek részt a képzésen, kritika volt az utazás, mivel a tavalyi évben régiós központokban tartottuk az oktatásokat, illetve szerettük volna az oktatási anyagot azok számára is elérhetővé tenni, akik a résztvevőt nem vállalták a pályázatukban. Mindezek miatt online rendszerbe tereltük az idei évtől a szakmai képzést. Ennek előnye, hogy egy meghatározott időintervallumon belül végezheti el mindenki a maga tempójában és bármilyen számítógépen a szakmai képzést. Idén a jogosulttal együtt a dohányboltban dolgozók is nyomon tudják követni a tananyagot. A képzés anyaga pedig az oktatás elvégzése után is elérhető marad. Az oktatás elvégzéséről szóló igazolást is elektronikusan kerül kiállításra a Koncesszió Jogosult számára. Nagyon fontos, hogy a kapcsolattartás is elektronikusan történik, ezért ahol csak lehetett hangsúlyoztuk, hogy a dohányboltok ellenőrzék le, hogy működik-e még az ND Nonprofit Zrt.-nek megadott Koncesszió Jogosulti és Koncessziót Gyakorló e-mail címük. Amennyiben ezekben változás volt, azt mindenképpen jelentsék be a Zrt. számára az adatváltozás-bejelentő adatlap segítségével.

♦ **A vasárnapi zárva tartás érintette a tavalyi év jelentős részét. Milyen arányban tartottak zárva vasárnap a trafikok? A törvénymódosítással újra nyitottak az üzletek?**

Mi leginkább a beérkező adatváltozás-bejelentő adatlapok számának ugrásszerű növekedéséből éreztük meg a kiskereskedelmi szektorban a vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló törvény életbe lépését, majd a törvény ez évi felülvizsgálatát. Mindkét alkalommal két hét leforgása alatt közel 3000 adatváltozás-bejelentő adatlap érkezett hozzánk. A dohányboltosok közel fele döntött úgy, hogy a jogszabályi keretek között mégis nyitva tart vasárnap. Az adatgyűjtő rendszerben a vasárnap szintén érezhető lesz, konstanssá válik a forgalom, hiszen minimális mennyiségű trafik tart továbbra is zárva vasárnap.

♦ **Novemberben indult el az ODBE. Milyennek látták az indulást, hogy látják a jelenlegi működést?**

Személyes véleményem szerint nagy feladat volt, amire vállalkozott az ODBE, de a tények bizonyítják, hogy a rendszer sikeresen működik, a feladatukat sikeresen teljesítették és biztosították az országos ellátást, amelynek előnyeit a dohányboltok is megtapasztalhatták. A szerződést az ODBE június folyamán írta alá, és ősszel már működött a kiszállítás. Ez nagyon rövid intervallum ahhoz, hogy az alapoktól indulva létrejöjjön egy olyan rendszer, ami az egész országot ellátja. A mi feladatunk többek között az is, hogy az ODBE munkáját ellenőrizzük. Az ellenőrzések alkalmával nem az ODBE és a partnereik között lévő szerződés tartalmát, illetve az ebből eredő esetleges vitás kérdéseket vizsgáljuk. Természetes, ha ilyen kapcsolatban észrevétel érkezik hozzánk, azt továbbítjuk az ODBE felé. A Zrt. ellenőrzése arra terjed ki,

hogyan az ODBE milyen feltételekkel vállalta a koncesszió teljesítését, és ezek megvalósulnak-e, valamint a vonatkozó jogszabályi előírások teljesülnek-e. Az ODBE tevékenységének megkezdésekor, valamint a kiszállítások megindulásakor is helyszíni ellenőrzésen jártunk valamennyi C+C-ben és depóban, illetve folyamatosan kapunk adatokat, amelyekkel szintén azokat a paramétereket ellenőrizzük, amit számukra a jogszabály kötelezően előír. Véleményem szerint az ODBE teljesíti azt a jogalkotói célt, hogy a termékek mindenhol időben eljussanak. A dohányboltoknak is könnyebbé vált, hogy nem több helyről kell rendelniük, nőtt a fizetési határidő és a banki költségek is csökkentek. A rendszerről jellemzően pozitív visszajelzéseket kaptunk a dohányboltosok felől.

♦ **Két olyan jogszabálytervezet is elfogadás előtt áll, amely jócskán érinteni fogja az ágazatot. Az egyik az uniós dohánytermék-irányelvhez igazodó hazai jogszabálytervezet, amelynek egy változata már ismert. A másik pedig a jövedéki törvény tervezete, amely szintén hoz változásokat. Kommentálná ezeket?**

Azt gondolom, mindkét jogszabály kapcsán érdemes megvárni azok megjelenését. Ezt követően meg kell találnunk a megfelelő kommunikációs módokat, hogy a dohányboltosoknak az őket érintő információkat átadjuk, legyen szó akár a termékek árának, akár a dohánytermékek összetételének, ízesítésé-

nek, megjelenésének a változásáról. Mivel a Nemzeti Dohányboltok szakboltok, ezért úgy gondolom, hogy bármilyen felmerülő kérdésre tudniuk kell válaszolni. Ehhez igyekszünk minden esetben megadni számukra a megfelelő tájékoztatást, hiszen ez célja és feladata is a Zrt.-nek.

♦ **A Nemzeti Dohányboltoktól folyamatosan érkeznek önökhöz igények a rendszer finomhangolására vonatkozóan. Van-e jelenleg bármi terítéken, amiért az ND Non-profit Zrt. lobbizik?**

Természetesen mindig érkeznek újabb és újabb javaslatok, de vannak ismételt visszatekintő kérdések is. A működési forma váltás továbbra is javaslat, felmerül az öröklési kérdések tovább tisztázása és egyszerűsítése. A termékkör-bővítés szintén mindig téma, amely kapcsán előfordulnak nagyon sajátos elképzelések is, azonban ezeket szelektálni szoktuk. Az ODBE indulását követően sűrűn előjön a visszáru kérdése is, amelyet célszerű megvizsgálni, hogy akár jogszabályi keretek között, akár a jelenlegi gyakorlat átalakításával lehetne-e rendezni. A fentiekben túl úgy látjuk, hogy mostanára beállt a rendszer, nem merül fel nagyobb jogalkotási igény.



GYARMATI PETRA